

Yliopistojen oikeudellisen aseman muutos ja hankinnat

IT2008-päivät
23.10.2008
Eija Kontuniemi
Lakiasianpäällikkö
Hansel Oy

Kysymyksenasettelu ja lähtökohtia

Kuuluvatko yliopistot tulevaisuudessa hankintalain soveltamisalaan?

- Yliopistojen oikeudellisen aseman muutokset
- Hankintalain soveltamisalaa koskevat säännökset ja oikeuskäytäntö (mm. EY-tuomioistuin)

Onko yliopistoilla jatkossa oikeus käyttää Hanselin sopimuksia?

- Tuleva Hansel-laki

Hankintalain soveltamisalaan kuuluvat hankintayksiköt (Hankintalaki 6 §)

1. Valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset
2. Evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä niiden seurakunnat ja muut viranomaiset
3. Valtion liikelaitokset
4. Julkisoikeudelliset laitokset
5. Mikä tahansa hankinnan tekijä, joka saa hankinnan tekemistä varten tukea yli puolet hankinnan arvosta 1–4 kohdassa tarkoitetulta hankintayksiköltä

Julkisoikeudellinen laitos (HL 6 §)

Julkisoikeudellinen laitos on oikeushenkilö, joka on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta ja

- a) jota valtio, kunta taikka muu hankintayksikkö rahoittaa pääasiallisesti
- b) jonka johto on valtion, kunnan tai muun hankintayksikön valvonnan alainen; taikka
- c) jonka hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä valtio, kunta tai muu hankintayksikkö hankintayksikkö nimeää yli puolet

Yleisen edun mukainen tavoite

Arvioinnin lähtökohta

- Onko kysymys muusta kuin teollisesta tai kaupallisesta yleisen edun mukaisesta tavoitteesta **vai** teollisesta tai kaupallisesta yleisen edun mukaisesta tavoitteesta
- Jos (ainakin osittain) yleisen edun mukainen tavoite, ei merkitystä, vaikka toiminnalla myös teollisia tai kaupallisia tarkoituksia

Yleisen edun mukainen tavoite

Arvioinnin kriteerejä

- Onko toiminnan tarkoitus yleishyödyllinen, esim. taloudellisen tai sosiaalisen kehityksen edistäminen?
- Liittyykö toiminta julkisyhteisön velvoitteisiin? Haluaako julkisyhteisö yleensä pidättää määräysvallan?
- Toteutetaanko tavoite yleensä muulla tavoin kuin tarjoamalla palveluja markkinoilla?
- Rahoitetaanko toiminta julkisesta lähteestä?
- Tavoitteleeko yksikkö voittoa, vastaako tappioistaan?
- Onko alalla kehittynyttä kilpailua?

Julkisoikeudellinen laitos – yleisen edun tavoite

Julkisoikeudellisia laitoksia ovat mm.

- Kunnan yhtiö, jonka tarkoituksena korkean teknologian ja tutkimuksen toimintaedellytysten turvaaminen (Turku Science Park, MAO 66/04)
- Kunnan yhtiö, joka harjoittaa kiinteistöosakkeiden osto-myynti- ja vuokraustoimintaa sekä tuottaa kiinteistöhuoltopalveluja tarkoituksenaan turvata yritysten toimintaedellytyksiä kunnan alueella (Varkauden taitotalo, C-18/01)
- Kunnan yhtiö, jonka tarkoituksena jätteiden kerääminen ja kierrätys (BFI-Holding C-360/96)
- Yleisradiotoiminta (YLE, MAO 180/06; Bayerischer Rundfunk ym, C-337/06)
- Kunnalliset vuokra- ja kiinteistöyhtiöt (mm. MAO 240/05)

Julkisoikeudellinen laitos - rahoituskriteeri

Case: University of Cambridge (C-380/98)

- Kysymys Cambridgen yliopiston eri rahoituslähteistä saaman rahoituksen merkityksestä arvioitaessa hankintadirektiivin soveltuvuutta (julkisoikeudellisen laitoksen määritelmä)
- Yliopiston yleisen edun mukainen tarkoitus kiistaton
- EY-tuomioistuin:
 - hankintayksiköltä saatavaa rahoitusta mm. tutkimustöiden edistämiseksi myönnetty avustus tai apuraha sekä opiskelijoiden opiskelukustannuksiin myönnetyt apurahat, jotka maksetaan yliopistoille
 - Hankintayksiköltä saatavaa rahoitusta **ei ole** vastike esim. asiantuntija-avusta tai konferenssien järjestämisestä
 - Julkisen rahoituksen osuutta arvioitaessa huomioon kaikki tulot (mkl kaupallisen toiminnan tulot)

Case: Bayerischer Rundfunk (C-337/06)

- Rahoitus voi olla myös välillistä (mm. lupamaksu)

Hankintalain kilpailuttamisvelvollisuus

Hankintalain soveltamisalaan kuuluvat hankinnat kilpailutettava

Lain periaatteet:

- Kilpailuolosuhteiden hyödyntäminen
- Tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu
- Avoimuus
- Hankintatoimen järjestäminen niin, että hankinnat kilpailutetaan taloudellisesti, suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ympäristönäkökohdat huomioiden

Hankintalain kilpailuttamisvelvoitteet

<p>”EU-HANKINNAT”</p> <p>EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat</p> <ul style="list-style-type: none"> - 133.000 € / 206.000 € tavarat ja ensisijaiset palvelut - 5.150.000 € rakennusurakat 	<p>Direktiiveistä johdetut menettelytapavelvoitteet</p> <p>Ilmoitusvelvoite (www.hankintailmoitukset.fi)</p> <p>Direktiivien hankintamenettelyt</p> <p>Sääntelyä mm. määräajoista, tarjouspyynnöstä, tarjousmenettelystä</p>
<p>”KANSALLISET HANKINNAT”</p> <p>Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat</p> <ul style="list-style-type: none"> - 15.000 € tavarat - 15.000 € ensisijaiset ja toissijaiset palvelut - 15.000 € käyttöoikeussopimukset - 50.000 € sosiaali- ja terveystyöpalvelut, yhteisrahoitteiset koulutuspalvelut - 100.000 € rakennusurakat 	<p>Valitusoikeus markkinaoikeuteen</p> <p>Hankintojen kilpailuttamisvelvoite</p> <p>Ilmoitusvelvoite (www.hankintailmoitukset.fi)</p> <p>Laissa säädetyt hankintamenettelyt</p> <p>Sääntelyä mm. tarjouspyynnöstä ja tarjousmenettelystä</p> <p>Valitusoikeus markkinaoikeuteen</p>
<p>”PIENHANKINNAT”</p> <p>Kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat</p>	<p>Lain soveltamisalan ulkopuolella</p> <p>Kilpailuttaminen hankintasääntöjen mukaan</p> <p>Ei valitusoikeutta markkinaoikeuteen</p>

HANKINNAN ENNAKOIDUN ARVON LASKENTASÄÄNNÖT JA PILKKOMISKIELTO SOVELTUVAT KAIKKIIN HANKINTOIHIN

Yliopistojen asema Hanselin asiakkaina

Ehdotus Hansel -laiksi

Säännökset Hanselin

- asemasta
- tehtävistä
- asiakkaista

- Ehdotuksessa on huomioitu valtionhallinnon käynnissä olevat keskeiset rakennemuutokset, erityisesti yliopistojen hallinnollisen aseman muuttumisen vaikutukset siihen, miten valtionhallinnon ulkopuolella toimivat yliopistot voivat jatkossa halutessaan hyödyntää valtion yhteishankintayksikön palveluita

- Hansel-lakia koskeva hallituksen esitys eduskunnalle marraskuussa 2008

Yliopistojen asema Hansel-asiakkaina

Hanselin asiakkaita ovat valtion virastot ja laitokset, valtion liikelaitokset sekä valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot. Yhtiön asiakkaita ovat myös eduskunta ja sen yksiköt.

Hanselin asiakas voi lisäksi olla

1) hankintalain mukainen julkisoikeudellinen laitos,

- a) jota valtio pääasiallisesti rahoittaa tai**
- b) jonka johdon valtio nimeää taikka**
- c) jonka hallinto-, johto tai valvontaelimen jäsenistä valtio nimeää yli puolet**

2) Valtion omistama erityisalojen hankintalain hankintayksikkö, sekä

3) Suomessa toimiva Euroopan unionin erillisvirasto

(ehdotus Hansel-laiksi 3 §)

Valtion rahoittamat hankintayksiköt voivat olla Hanselin asiakkaita niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta

Summa summarum:

1. Ovatko yliopistot oikeudellisen aseman muutoksen jälkeen hankintalain soveltamisalaan kuuluvia hankintayksiköitä?
- Kyllä
2. Voivatko yliopistot tehdä hankintoja kilpailuttamatta, jos rahoitus saadaan osittain tai kokonaan yksityiseltä sektorilta?
- Eivät, koska yliopistot ovat tulevaisuudessakin hankintayksiköitä
3. Voivatko yliopistot julkisoikeudellisena laitoksena tai yksityisoikeudellisena säätiönä hyödyntää valtion yhteishankintayksikön kilpailuttamia puitejärjestelyjä?
- Kyllä ja erityisesti jos/kun Hanselia koskeva lakiuudistus on hyväksytty (2009).

Lisätietoja puitejärjestelyistä www.hansel.fi ja Opetusministeriön hallinnonalan avainasiakaspäälliköltä taina.maukonen@hansel.fi sekä IT2008 –päivillä Hanselin esittelypisteestä. Tervetuloa!

Kiitos!

eija.kontuniemi@hansel.fi
www.hansel.fi